

OULU

Oulu Capital
of Northern
Scandinavia

Aluekirjastoista koko perheen kulttuurikeskuksia 2013–2015
Hankkeen loppuraportti

Hanna Jakku
Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto
15.3.2015

1	Johdanto.....	2
2	Hankkeen tausta.....	2
3	Hankkeen organisointumisen.....	2
4	Hankkeen talous.....	4
5	Hankkeen kehittämistoimenpiteet.....	4
5.1	Järjestetyt koulutukset.....	4
5.2	Tuotetut materiaalit.....	5
5.3	Muut kehittämistoimenpiteet.....	6
5.4	Järjestetyt tapahtumat.....	6
5.5	Hankkeen esittelyt.....	6
6	Hankkeen tulokset ja vaikutukset.....	6
7	Jatkotoimenpiteet.....	7

1 Johdanto

Aluekirjastoista koko perheen kulttuurikeskuksia -hanke on Oulun kaupunginkirjaston projekti, jonka tavoitteena oli kehittää Haukiputaan, Kiimingin ja Oulunsalon aluekirjastojen tapahtumatoimintaa. Hanke sai rahoitusta Pohjois-Suomen aluehallintovirastolta ja se toteutettiin 2.12.2013–15.3.2015.

Hankkeen avulla pyrittiin lisäämään aluekirjastojen ja lähikirjastojen tapahtumatuotannon osaamista sekä tiivistämään sidosryhmäyhteistyötä. Tavoitteena oli kehittää käytännön työkaluja kirjastohenkilökunnan tarpeisiin. Lisäksi keskityttiin uusien tapahtumaideoiden ja -konseptien kehittämiseen.

Hankkeessa ei varsinaisesti rahoitettu aluekirjastojen tapahtumatuotantoa. Tapahtumat tuotettiin kaupunginkirjaston perusrahoituksella sekä hakemalla synergiaetua sidosryhmäyhteistyöstä. Hankkeen aikana järjestetyillä tapahtumilla elävöitettiin kirjastojen tarjontaa ja haettiin ryhtiä ympärivuotiseen tapahtumatoimintaan. Tapahtumajärjestämiseen liittyvää osaamista haluttiin kehittää, jotta kirjastot voisivat kasvattaa merkitystään alueellisen kulttuuritoiminnan kivijalkoina ja tuottaa oman alueensa asukkaita kiinnostavia, kotiseutuidentiteettiä vahvistavia kirjastotapahtumia myös tulevaisuudessa.

Hankkeen toiminta keskittyi henkilökunnalle suunnattujen koulutusten toteutukseen, julkaisujen ja materiaalien tuottamiseen sekä uusien työskentelytapojen käyttöönottoon. Hankkeeseen palkattiin tapahtumatuottaja kirjastoorganisaation ulkopuolelta. Tapahtumatuottajan tehtävänä oli edistää hankkeen kehittämistoimenpiteitä yhdessä kirjastojen henkilökunnan kanssa.

2 Hankkeen tausta

Oulun kaupunki yhdistyi neljän muun kunnan kanssa vuonna 2013. Uusi Oulu syntyi Haukiputaasta, Kiimingistä, Oulusta, Oulunsalosta ja Yli-Iistä. Uuden kaupungin myötä kulttuuri- ja sivistystoiminta järjestettiin uudelleen. Opetus, varhaiskasvatus, kulttuuripalvelut, nuorisopalvelut ja vapaa-ajan palvelut päätettiin järjestää alueittain. Pohjoisen, eteläisen, itäisen ja keskisen alueen moniammatilliset aluetiimit vastaavat oman alueensa palveluista, ja kirjastot ovat aktiivisia tiimitoimijoita.

Kuntaliitos herätti keskustelua palveluiden huonontumisesta ja siitä, ettei laita-alueiden asukkaiden ääni kuulu uudessa organisaatiossa. Vanhat kuntalaiset kokivat myös oman identiteettinsä olevan uhattuna oululaistumisen myötä. Entiset kunnankirjastot olivat tehneet aktiivista kulttuurityötä itsenäisesti ja paikallisten toimijoiden kanssa. Hankkeella haluttiin varmistaa, etteivät hyvät toimintatavat ja yhteistyösuhteet kuihtuisi uuden kaupunkiorganisaation myötä, vaan ne vahvistuisivat ja loisivat uusia toimintamalleja kirjastojen alueellisen työn tukemiseksi. *Aluekirjastoista koko perheen kulttuurikeskuksia* -hanke syntyi näiden teemojen ympärille. Keskeisenä tavoitteena oli vahvistaa uusien Haukiputaan, Kiimingin ja Oulunsalon aluekirjastojen kulttuurista toimintaa ja merkitystä.

3 Hankkeen organisoituminen

Oulun kaupunginkirjasto palkkasi hanketyöntekijäksi organisaation ulkopuolelta medianomi (AMK) Hanna Jakun, jolla oli tapahtumatuotannon osaamista kolmannella sektorilla toimivien festivaalien ja tapahtumien tuotannoista ja

kokemusta yhdistys- ja yritystoiminnasta sekä projektityöstä. Jakku työskenteli hankkeessa tapahtumatuottajana 2.12.2013–15.3.2015.

Tapahtumatuottaja työskenteli vuorotellen Haukiputaan, Kiimingin ja Oulunsalon aluekirjastoissa. Työjaksot määriteltiin ohjausryhmän kokouksissa.

Tapahtumatuottajan tehtäviin kuului:

- selvittää kirjastojen aiemmat tapahtumatuotannon ja sidosryhmäyhteistyön työtavat
- luoda yhdessä kirjastohenkilökunnan kanssa uusia alueellisia yhteistyömalleja
- selvittää kirjastojen oma osaaminen
- vahvistaa osaamista tapahtumatuotannon eri osa-alueilla kouluttamalla henkilökuntaa
- tuottaa yhdessä kirjastojen kanssa tapahtumia
- kehittää uusia tapahtumakonsepteja kirjastojen käyttöön

Tapahtumatuottaja osallistui myös kirjaston tapahtuma- ja viestintätiimin työskentelyyn sekä tarpeen mukaan yleiskokouksiin ja alueellisiin yhteistyökokouksiin.

Hankkeen ohjausryhmän jäseniä olivat aluekirjastopäälliköt Kirsi Kasto (itäinen), Päivi Rasinkangas (eteläinen) ja Raija Seppänen (pohjoinen) sekä kirjastotoimen apulaisjohtaja Maija Saraste. Saraste toimi myös ohjausryhmän puheenjohtajana. Ohjausryhmä kokoontui hankkeen aikana yhteensä kymmenen kertaa. Ohjausryhmän kokousten lisäksi projektin kehittämistoimenpiteitä suunniteltiin aluekirjastoissa sekä erikseen sovituissa projektitapaamisissa, joihin käytetty työaika sisältyy hankkeen omavastuuosuuteen.

Ohjausryhmän lisäksi tapahtumatuottaja työskenteli läheisesti alueiden tapahtumatiimiläisten kanssa. Hankkeen aikana tapahtumatiimiläisinä olivat Kaarina Torro ja Riikka Huotari (pohjoinen), Ritva Huhtala ja Teija Heikkinen (itäinen) sekä Terhi Mustonen (eteläinen). Hankkeen kehitystoimenpiteenä perustettiin myös alueiden tapahtumaringit, joiden tavoitteena oli lisätä tiedon ja osaamisen vaihtoa sekä yhteistä tapahtumasuunnittelua henkilökunnan kesken. Rinkien jäsenet osallistuivat omien kirjastojensa edustajina hankkeen koulutuksiin ja kehittämistöimiin. Rinkien jäseninä hankkeen aikana olivat:

- Eeva Mäkinen (Rajakylä) ja Kaisu Suomela (Ritaharju) pohjoiselta alueelta
- Essi Pulkkinen (Jääli), Päivi Virkkunen (Myllyoja), Ella Matinaho (Yli-Ii) ja Marja Honkala (Ylikiiminki) itäiseltä alueelta
- Susanna Niiranen (Oulunsalo), Marja-Riitta Mikkola (Maikkula), Tanja Tepsa (Kaukovainio) ja Jouni Kokkinen (Kaakkuri) eteläiseltä alueelta

Keväällä 2015 perustettiin myös keskisen alueen tapahtumarinki, jonka jäseniä olivat:

- Heini Strand (Karjasilta ja musiikkipalvelut), Minna Männikkö (Kaijonharju), Reija Loukusa-Ahonen (Kastelli), Helka Mäkinen (Koskela) ja Marjatta Korkala (Puolivälinkangas ja Tuira)

4 Hankkeen talous

Hankkeen toteuttamiseksi haettiin Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselta hankeavustusta 70 000 euroa. Budjetissa hankkeen omarahoitusosuudeksi arvioitiin 21 200 euroa.

Talousarvion mukaan hankkeen kulut jakautuvat seuraavasti:

- henkilöstökulut 83 200 e
- aineet, tarvikkeet, tavarat 6 000 e
- muut kustannukset 2 000 e
- yhteensä 91 200 e

Hanke sai avustusta 60 000 euroa.

Hankkeen budjetti toteutui seuraavasti:

- henkilöstökulut (palkattu henkilöstö) 55 573 e
- henkilöstökulut (oman työn ohella) 31 856 e
- matkustuskulut 561 e
- it-kulut, puhelin 843 e
- muut kustannukset 121 e
- yhteensä 88 954 e

Toteutuneista kustannuksista hankkeen omarahoitusosuus oli 28 954 euroa, mikä oli 32,5 % hankkeen kuluista. Projektityöntekijän työpanoksen lisäksi oman työn ohella hankkeessa työhön osallistui kaupunginkirjastosta 71 henkilöä eli noin puolet kaupunginkirjaston vakinaisesta henkilöstöstä. Hankkeelle kirjattuja työtunteja kertyi yhteensä 923 tuntia.

5 Hankkeen kehittämistoimenpiteet

Aluekirjastoista koko perheen kulttuurikeskuksia -hankkeen toiminta keskittyi tapahtumajärjestämisen koulutuksien toteutukseen, julkaisujen ja materiaalien tuottamiseen sekä uusien työskentelytapojen testaamiseen ja käyttöönottoon. Kehittämistoimenpiteitä edistettiin tapahtumatuottajan työjaksojen aikana yhteistyössä kirjastojen henkilökunnan kanssa.

5.1 Järjestetyt koulutukset

Hankkeen aikana järjestettiin yhteensä 11 tapahtumien järjestämiseen liittyvää koulutusta:

- **Kirjastotapahtumien tiedotus- ja markkinointikoulutus**, jossa käsiteltiin Oulun kaupunginkirjaston tapahtumiin liittyvää tiedotusta ja sen käytäntöjä. Lisäksi koulutuksessa käytiin läpi tapahtumatiedotuksen yleisiä periaatteita ja merkityksiä sekä niiden soveltamista kirjastotyön arjessa. Kouluttajana toimivat tapahtumatuottaja Hanna Jakku sekä tiedottajat Laura Paloheimo ja Riikka-Tiina Sipilä. Kaksi koulutuskertaa, yhteensä 30 osallistujaa.

- **Microsoft Office Publisher -taitto-ohjelman käyttökoulutus**, jossa käytiin läpi lisäksi Oulun kaupungin brändikäsikirja ja virallisen visuaalisen ohjeistuksen soveltaminen käytännössä, valokuvien käyttö taittotyössä ja *PhotoFiltre*-kuvankäsittelyohjelman käyttö sekä kirjastolle toteutettujen juliste-, esite- ja tiedotepohjien muokkaaminen. Kouluttajina toimivat AD Niina Penttilä ja graafinen suunnittelija Anna Karppinen Oulun kaupungin viestinnästä sekä tapahtumatuottaja Hanna Jakku. Kolme koulutuskertaa, yhteensä 32 osallistujaa.
- **Tapahtumaviestinnän työkalujen käyttökoulutus**, jossa opeteltiin kirjaston käyttämien tapahtumakalenterien ja sosiaalisen median työkalujen käyttöä. Kouluttajina toimivat tiedottaja Riikka-Tiina Sipilä ja tapahtumatuottaja Hanna Jakku. Kaksi koulutuskertaa, yhteensä kuusi osallistujaa.
- **Oulun kaupungin intranetin Akkunahan Sharepoint-työtilojen käyttökoulutus**, jossa keskityttiin uusien työtilojen käyttöön ja mahdollisuuksiin. Kouluttajana toimi Minna Bimberg Oulun kaupungin konsernipalveluista. Kolme koulutuskertaa, yhteensä 17 osallistujaa.
- **Kirjastotapahtumien talouskoulutus**, jossa käsiteltiin kirjastotapahtumien talouden suunnittelua käytännössä sekä Oulun kaupungin ja kaupunginkirjaston palkkio- ja laskutus käytäntöjä. Koulutuksessa käytiin läpi myös kirjastojen tilavaraukset ja päivitettyjä varauslomakkeita. Kouluttajana toimi tapahtumatuottaja Hanna Jakku. Yksi koulutuskerta, 12 osallistujaa.

Koko kaupunginkirjaston henkilökunnalle suunnatuissa koulutuksissa oli yhteensä 97 osallistujaa. Yleisten koulutuksien lisäksi tapahtumatuottaja järjesti henkilökunnalle vierihoidokoulutusta toiveiden ja tarpeiden mukaan. Tärkeänä koulutuksen työkaluna oli myös tapahtumatuottajan osallistuminen kirjastotyön ja tapahtumien järjestämisen arkeen, jolloin henkilökunnan osaamista pystyttiin kehittämään suoraan kirjastoissa.

5.2 Tuotetut materiaalit

Hankkeessa tuotettiin seuraavat materiaalit:

- **Oulun kaupunginkirjaston tapahtumaopas**, johon on koottu tarvittava tieto kirjaston tapahtumien suunnittelusta, toteutuksesta ja viestinnästä. Sen tarkoitus on helpottaa henkilökunnan työtä ja lisätä tapahtumajärjestämisen ammattimaisuutta.
- **henkilökunnan koulutusmateriaalit**, kuten *Microsoft Office Publisher* -taitto-ohjelman käyttöohjeet ja tapahtumien taloushallintoon liittyvät ohjeet
- **päivitetyt juliste-, esite- ja tiedotepohjat** yhteistyössä Oulun kaupungin viestinnän kanssa
- **päivitetyt tilavarauslomakkeet pääkirjaston ja lähikirjastojen käyttöön**, joissa esitellään varattavissa olevat näyttely- ja kokoustilat, tilatiedot ja tilojen varausperiaatteet
- **päivitetyt palkkio- ja matkakorvauslomakkeet sekä tapahtumien tilauslomake**, joka helpottaa kirjastojen henkilökunnan ja hallinnon toimiston työskentelyä sekä tapahtumien talousseurantaa

Osa tuotetuista materiaaleista on tarkoitettu vain Oulun kaupunginkirjaston sisäiseen käyttöön ja ne löytyvät kirjaston intranetistä Akkunasta. Julkiseen käyttöön tuotettu materiaali on saatavilla kirjaston www-sivuilla.

5.3 Muut kehittämistoimenpiteet

Yksi hankkeen tärkeimmistä kehittämistoimenpiteistä oli aluekirjastojen yhteistyökumppanuuksien kartoitus. Tapahtumatuottaja selvitti yhteistyössä kirjastojen kanssa olemassa olevat kumppanuudet ja loi uusia yhteyksiä alueiden yhdistyksiin, järjestöihin sekä yksittäisiin taiteilijoihin ja kulttuuritoimijoihin. Kirjastot hyödynsivät myös tapahtumatuottajan valmiita kulttuurialan kontakteja, joiden avulla luotiin yhteistyötapahtumia aluekirjastoihin. Lisäksi yhteistyökumppanuuksien periaatteista, ylläpidosta ja hyödyntämisestä toteutettiin vierihoidokoulutuksia. Yhteistyökumppanien tiedot kerättiin yhteen ja ne ovat kirjastojen hyödynnettävissä hankkeen jälkeen. Kirjastot päivittävät yhteistyökumppanien yhteystietoja.

Hankkeen aikana otettiin käyttöön uusia työkaluja, kuten Oulun kaupungin intranetin Akkunan *Sharepoint*-työtilat. Työtilojen käyttöön tarjottiin koulutusta, ja niitä perustettiin hankkeen aikana myös muihin käyttötarkoituksiin kuin tapahtumasuunnitteluun.

Tapahtumatiimin työtilan myötä aloitettiin tapahtumien koonti *Excel*-taulukkoon. Taulukkoon lisätään kaikki suunnitellut tapahtumat ja niiden kävijämäärä- sekä kustannusseuranta. Hankkeen aikana toteutettiin myös kirjastotapahtumien vuosikello ja määriteltiin Oulun kaupunginkirjaston tapahtumalinjaukset.

5.4 Järjestetyt tapahtumat

Aluekirjastoista koko perheen kulttuurikeskuksia -hanke ei varsinaisesti järjestänyt tapahtumia kirjastoissa. Hankkeen tavoitteena oli lisätä osaamista ja sen kautta kehittää laadullisesti kirjaston tapahtumatuotantoa. Hankkeen aikana aluekirjastot järjestivät useita tapahtumia ja tilaisuuksia, joista osa oli myös uusia, kuten Haukiputaan aluekirjaston *Tarinatorstai*-keskusteluillat yhteistyössä Haukipudas-seuran kanssa ja Kiimingin aluekirjaston lukupiirit yhteistyössä Kiimingin Marttojen kanssa. Vuoden aikana keskityttiin myös kehittämään yhteistä tapahtumahankintaa esimerkiksi lastenkonserttien tai kirjailijavierailujen järjestämiseksi.

5.5 Hankkeen esittelyt

Hanketta esiteltiin Pohjois-Suomen aluehallintoviraston järjestämällä kirjastojen hankepäivillä Oulussa syyskuussa 2014 sekä Kajaanissa lokakuussa 2014. Tapahtumatuottaja Hanna Jakku vieraili Oulun seudun ammattikorkeakoulun kirjasto- ja tietopalvelualan koulutusohjelman *Kulttuurin instituutiot* -kurssilla esittelemässä hanketta sekä tapahtumien merkitystä ja mahdollisuuksia kirjastoissa maaliskuussa 2014.

6 Hankkeen tulokset ja vaikutukset

Aluekirjastoista koko perheen kulttuurikeskuksia -hanke lisäsi selvästi Oulun kaupunginkirjaston henkilökunnan osaamista tapahtumien tekijöinä. Hanke kehitti käyttöön työvälineitä, joiden avulla kirjastotapahtumien järjestäminen on helpompaa. Hanke jämäköitti kirjastojen tapahtumatoimintaa ja toi siihen suunnitelmallisuutta. Kirjastojen valmius työskennellä niin keskenään kuin organisaation ulkopuolisten toimijoiden kanssa vahvistui.

Hanke motivoi kirjastojen henkilökuntaa työskentelemään yhdessä tapahtumien tuottamiseksi. Tapahtumien järjestämistä ei nähdä enää pelkkänä oheistoimintana, vaan ne ovat olennainen osa kirjaston perustyötä.

Vuosi 2014 oli yksi Oulun kaupunginkirjaston historian vilkkaimmista tapahtumavuosista. Kirjastoissa oli yli 700 tapahtumaa, joissa vieraili yhteensä reilut 19 200 kävijää. Tapahtumia järjestettiin peräti 20 kirjastossa ja yhdessä kirjastoautossa. Vaikka suuri osa tapahtumista järjestettiin ilman hankkeen välitöntä vaikutusta, on ilmeistä, että hankkeella on ollut kirjastojen tapahtumatuotantoa voimakkaasti aktivoiva vaikutus. Vähentyneillä henkilöstöresursseilla on pystytty tuottamaan enemmän tapahtumia. Ne olivat hankkeen toimintavuotena myös aiempaa monipuolisempia. Lasten ja nuorten tapahtumia järjestettiin enemmän ja myös musiikkitapahtumien määrä oli vuonna 2014 suurempi kuin aiemmin. Valtaosa tapahtumista on toteutettu yhdessä erilaisten yhteistyökumppanien kanssa.

Hankkeeseen kehittyi moniammatillinen työskentelytapa, kun hanketyöntekijä työskenteli aluekirjastoissa osana kirjastojen arkea. Tapahtumatuottajan ja hankkeeseen osallistuneen kirjastohenkilökunnan välille syntyi vuorovaikutussuhde, joka osaltaan vahvisti edelleen henkilökunnan käytännön valmiuksia ja innosti syventymään tapahtumien suunnitteluun.

Hanketyöntekijä osallistui kirjaston tapahtumatiimin toimintaan, joka osaltaan toi hankkeen annin koko kirjaston henkilökunnan ulottuville. Hankkeella oli välillisiä vaikutuksia myös Oulun kaupungin kirjaston viestintä- ja verkkotiimin työskentelyyn. Hankkeen aikana pystyttiin kehittämään kirjaston viestintää ja sen toimintamalleja yleisellä tasolla.

Henkilökunnalta kerätyn palautteen perusteella hanketta pidettiin onnistuneena, ja sen katsottiin vaikuttaneen erittäin myönteisesti aluekirjastojen tapahtumatoimintaan. Kirjastojen henkilökunta koki tapahtumatuotantoon liittyvän osaamisensa lisääntyneen koulutuksien myötä. Erityisesti koettiin, että hanke on piristänyt tapahtumien ideointia ja tuonut toteutukseen kaivattua suunnitelmallisuutta. Kehitetyistä työkaluista ja uusista sidosryhmäkontakteista todettiin olevan hyötyä jatkossa.

7 Jatkoimenpiteet

Aluekirjastoista koko perheen kulttuurikeskuksia -hankkeessa kehitetyt toimintamallit ja koulutuksissa kartutettu osaaminen jäävät Oulun kaupunginkirjaston hyödynnettäväksi. Tuotetut materiaalit, kuten kirjastotapahtumien opas ja ohjeistukset ovat kirjastohenkilökunnan käytössä. Osaamisen ja materiaalien päivittämisestä vastaa kirjaston tapahtumatiimi.

Kirjastoala on muutoksessa ja on todennäköistä, että yleisen kulttuurityön, tapahtumien ja sidosryhmäyhteistyön merkitys tulee korostumaan tulevaisuudessa. Lisäksi Oulun kaupunginkirjaston täytyy osaltaan vastata Oulun kaupungin strategiaan painotuksiin, joissa tapahtumat on nostettu keskiöön.

Oulun kaupunginkirjaston tapahtumatoiminta on virkistynyt merkittävästi muutaman viime vuoden aikana, joten *Aluekirjastoista koko perheen kulttuurikeskuksia* -hanke osui oikeaan toteutusaikaan teemoiltaan ja tavoitteiltaan. Hankkeen tuloksien pohjalta tapahtumatoiminnan jatkokehittäminen helpottuu luontevana osana kirjastotyön arkea.